

Obr. 5. Blansko, Zámek 3. Fragments sádrových soch Josefa Maxe nalezené před budovou Zámek 3. Foto M. Mazík.

Fig. 5. Blansko, Zámek 3. Fragments of gypsum statues by Josef Max found in front of the Zámek 3 building. Photo by M. Mazík.

Literatura

Hnojil, A. 2008: *Josef Max*. Praha: Eminent.

Hnojil, A. 2016: *Josef Max a české sochařství 2. třetiny 19. století*.

Rkp. bakalářské práce. Karlova univerzita. Katolická a teologická fakulta. Ústav dějin křesťanského umění. Uloženo: Ústřední knihovna Katolické a teologické fakulty Karlovy univerzity. Dostupné také z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/81517>.

Sadílek, J. 2007: *Blansko zámek*. Rkp. stavebně historického průzkumu. Uloženo: Archiv Muzea Blanenska.

Summary

Pottery finds from the 18th century were discovered during excavation work for an optical cable in front of the Zámek 2 building in Blansko (Blansko District). A large cluster of fragments of gypsum statues by Czech-German sculptor Josef Max from 1842–1843 (Fig. 5) was found in front of the Zámek 3 building.

Marek Novák, Milan Koudelka

Blučina (okr. Brno-venkov)

„Pastviska“.

Raný středověk. Neurčený areál. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0576706N, 16.6655497E

V průběhu výzkumu na polykulturní lokalitě v trati „Pastviska“ (bližší údaje viz oddíl Doba bronzová) byl zachycen také jeden zahlabený objekt datovaný rámcově do raného středověku. Ojedinelé střepy z tohoto období se nacházely rovněž v kulturní vrstvě.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A feature generally dated to the Early Middle Ages was detected during a survey at a polycultural site (see the Bronze Age section) in “Pastviska” field in Blučina (Brno-Country District).

Ivan Čižmář

Bořitov (okr. Blansko)

Ul. Nepomucká, Školní; „Farský kopec“, parc. č. 619/1.

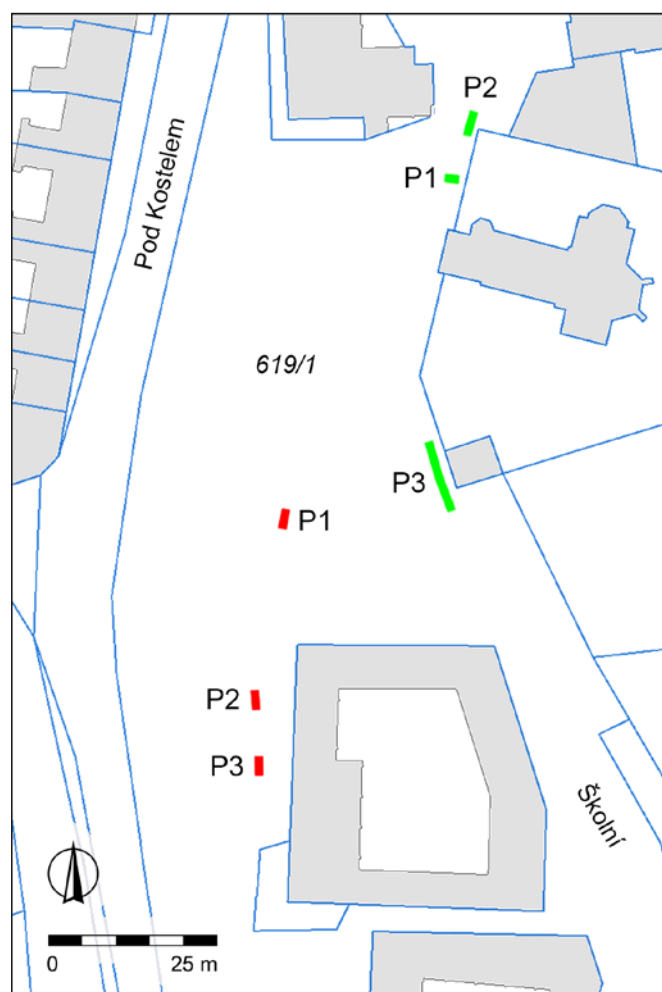
Mladohradištní období (RS4), vrcholný středověk, novověk. Sídliště, pohřebiště/hřbitov, příkopové ohrazení. Skupina/síť sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Muzeum Blanenska, p. o., inv. č. S 9853–10069, S 10178–10212.

Lokalizace 1: S-JTSK – -1135444.00 -596633.59; -1135446.10 -596633.97; -1135462.24 -596637.79; -1135485.31 -596637.64

Lokalizace 2: S-JTSK – -1135383.86 -596605.31; -1135386.69 -596606.10; -1135443.34 -596608.70; -1135433.90 -596611.76

Zpráva se týká dvou stavebních akcí (obr. 6).

Na základě upozornění A. Štrofa byl ve dnech 10.–14. 2. 2020 v samotném závěru podchycen výkop pro zemní kabelové vedení vysokého a nízkého napětí v trati „Farský kopec“ v Bořitově (akce: Bořitov – TS Zlámánina, lokalizace 1). Lokalita se nachází na levobřežní terase Lysického potoka a je v literatuře známá díky objevu mladohradištního pohřebiště severně pod hřbitovem kolem kostela sv. Jiří (v literatuře je trať pohřebiště vedena pod názvem „U Plhoňů“ nebo „Skupcův statek“; Knies 1892, 12; Straňáková 2009, 28). Trasa výkopu procházela ještě přes známé lokality Bořitov „Školka“ s doloženými pravěkými (Ondráček 1974) a raně středověkými objekty (Procházka, Štrof 1983, 50–52) a Bořitov „Záhumenky“ s povrchovými nálezy z 13. století (Procházka, Štrof 1983, 53; Straňáková 2009, 29). Jelikož však akce nebyla řádně ohlášena, byly podchyceny pouze tři otevřené výkopy, přičemž pouze ve dvou byly zjištěny pozitivní situace. Menší výkop 1 o rozměrech 2 × 2 m lokalizovaný v SZ rohu parkovací plochy před budovou Orlovny č. p. 1 a větší výkop 2 o rozměrech 23 × 0,6 m nacházející se mezi sloupy elektrického napětí na západním okraji „Farského kopce“ za budovou Orlovny. V obou výkopech téměř v celé délce byla v hloubce 60–120 cm zjištěna tmavě hnědá až černá kulturní vrstva obsahující kromě osteologického materiálu i početné keramické nálezy z rozmezí 12. až 1. poloviny 14. století. Na kulturní vrstvu plynule navazovala tmavě hnědá vrstva o síle 60 cm obsahující ojediněle keramiku a nálezy od 16. století (obr. 7: 5) po současnost. Ve 20. úseku výkopu 2 leželo vedle sebe v hloubce 80–90 cm pět pískovcových kvadratických kamenů o síle 10–12 cm vytvářejících řadu o délce 90 cm. Některé kameny spočívaly přímo na větších střepích grafitových zásobnic. Na kamenech (kulmská droba a pískovec) a kolem

Obr. 6. Bořitov, „Farský kopec“. Plán dokumentovaných sond a profilů. Červeně výzkum v trase kabelového vedení, zeleně ve výkopech pro plynovod.

Fig. 6. Bořitov, „Farský kopec“. Plan of documented test pits and profiles. The excavation along the route of the cables is marked in red with the excavation of the gas pipeline trenches in green.

nich ležela zhruba 20 cm silná a 1,9 m dlouhá oranžovohnědá vrstva s mazanicí a občasnými uhlíky. Mohlo se snad jednat o nějaké jednoduché pyrotechnologické zařízení. Keramický materiál z kulturní vrstvy vykazoval stejné prvky jako nálezy z objektů 3 a 4 objevené v sousední trati „Školka“ (Procházka, Štof 1983, 50–52; Straňáková 2009, obr. 9: 20–37). Převažovaly pozdně hradištní hrncovité nádoby s ven vykloněnými římsovými okraji zdobenými z vnější strany vlnicemi či rádelkovou výzdobou (obr. 7: 1–3, 6, 7, 19, 26). Stejně motivy se objevily i na výdutích nádob (obr. 7: 8, 23, 27–29). Ojedinele byl identifikován mladší typ vně seříznutého a podžlabeného okraje objevujícího se od 13. století (obr. 7: 24, 25). Méně frekventované byly okraje (obr. 7: 14, 16, 20) a výdutě hrnců (obr. 7: 34–36) z mladohradištního období. Kromě hrnců byly hojně doloženy i kyjovité okraje a silnostěnné výdutě pozdně hradištních zásobnic (obr. 7: 4, 9–13, 17, 18). Keramické těsto je ve velké míře prosyceno grafitem, což je pro tuto přechodnou oblast mezi severomoravským a jihomoravským okruhem charakteristický jev vrcholící na přelomu 12. a 13. století a ve 13. století (Procházka 1984, 430, 439). Jen ojedinele se objevila tenkostěnná vrcholně středověká keramika s příměsí slídy. Záchraný výzkum na „Farském kopci“ tak přinesl další doklady o využívání návrší na přelomu raného a vrcholného středověku.

Druhá akce se týkala rekonstrukce plynovodu ve vozovce ulic Nepomucká, Školní, Polní, Loužky, Pod Chocholí a Krajní

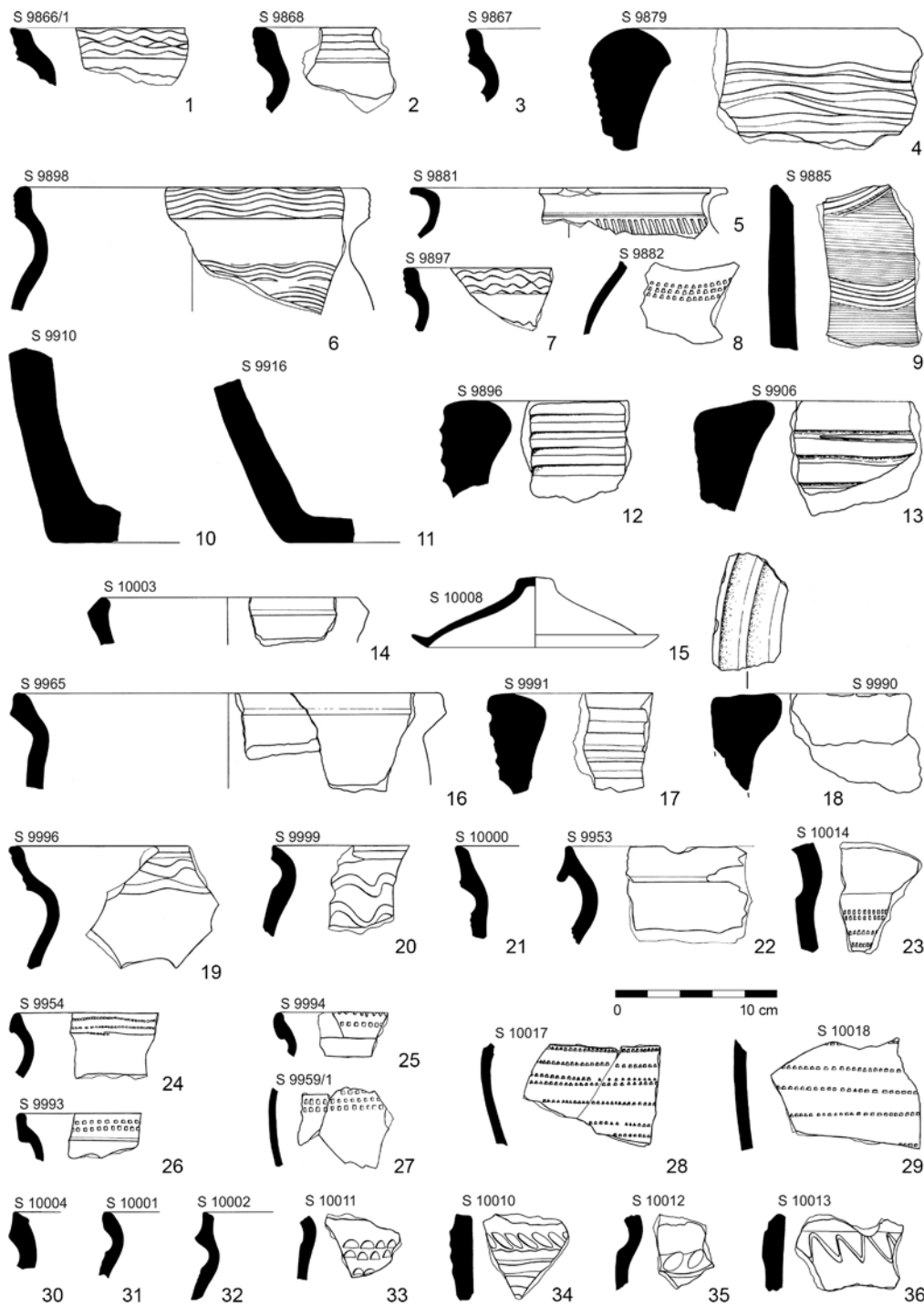
(lokalizace 2). Přitom byly v březnu 2020 zjištěny na třech místech narušené archeologické situace. Všechna tři místa se nacházela na parcele č. 619/1 v trati zvané „Farský kopec“, která je již v odborné literatuře dobře známá a popsána (Knies 1892; Procházka, Štof 1983). Ve výkopu procházejícím podél západního průčelí kostela sv. Jiří byly zjištěny převážně vrstvy obsahující druhotně přemístěné kosterní pozůstatky z blízkého hřbitova promíchané s materiálem z novodobých stavebních úprav. K roku 1868 je zmiňována například přestavba přední hřbitovní zdi (Knies 1902, 56).

Kostrové hroby v superpozici byly zachyceny v 60 cm širokém výkopu těsně pod schodištěm ke kostelu na severní straně kopce v hloubce 60–70 cm. Antropologické určení provedené J. Kalou bude součástí náleзовé zprávy. Nejprve byly identifikovány do podloží zahloubené zásypy čtyř hrobů (H800–803), přičemž neúplné kostry v hrobech 800 (pravděpodobně dospělá žena v kategorii *Adultus* I) a 801 (nekompletní lebka a část postkraniální části skeletu dospělého muže) ležely v anatomické poloze na zádech s hlavou k západu, zatímco hroby 802 a 803 byly již dříve narušené a zpřeházené. V případě hrobu 802 ležely dislokované části několika jedinců v různých hloubkách a při jejich vyvedávání byla ve východním profilu zjištěna ještě dětská čelist. Antropologická analýza prokázala přítomnost kostí mladšího a staršího dítěte a staršího dospělého muže. Z hrobu 803 zůstala pouze fragmentarizovaná dětská lebka. Pod hrobem 802 se nacházela v anatomické poloze část robustnější mužské kostry (hrob 804) a pod hrobem 800 spodní končetiny dospělého muže (hrob 805), jehož výška byla dle stehenní kosti odhadnuta na 174,5 cm. Kostry v hrobech 804 a 805 ležely v anatomické poloze se stejnou orientací jako hroby 800 a 801. V hrobech nebyly zjištěny žádné milodary, tudíž jejich časové zařazení je nejisté. Kousek od nich, zhruba 10 m blíže ke stavení č. p. 2 (bývalý statek rolníka C. Plhoně), odkryl v roce 1888 J. Knies známé mladohradištní hroby se stříbrnými záušnicemi (Knies 1892), nově objevené hroby však budou náležet spíše vrcholnému až pozdnímu středověku či novověku.

Nejzajímavější situaci poskytl výkop vedoucí kolem jihozápadního průčelí budovy márnice stojící na hřbitově. V jeho západním profilu byl zhruba v 10 m úseku zdokumentován téměř 7 m dlouhý objekt (500), připomínající svým zvrstvením příkop orientovaný SSZ–JJZ, a na něj navazující menší zahloubený objekt 501 (obr. 8). Obě jámy byly v horních vrstvách narušeny novodobými stavebními úpravami, které mohou souviset s výše zmiňovanou přestavbou hřbitovní zdi v roce 1868. V objektu 500 byla zjištěna menší kolekce vrcholně středověké keramiky, kterou lze datovat do pozdního 14. a 1. poloviny 15. století (za určení děkuji R. Procházkovi; obr. 9). Opevnění náspem tradované mezi místními lidmi v jižní části „Farského kopečku“, zmiňuje J. Knies (1892, 11), není tudíž vyloučeno, že v období přelomu raného a vrcholného středověku byl areál kolem kostela nebo kolem fary ohrazen příkopem, který mohla protínat přístupová úvozová cesta vedoucí dnešní ulicí Školní.

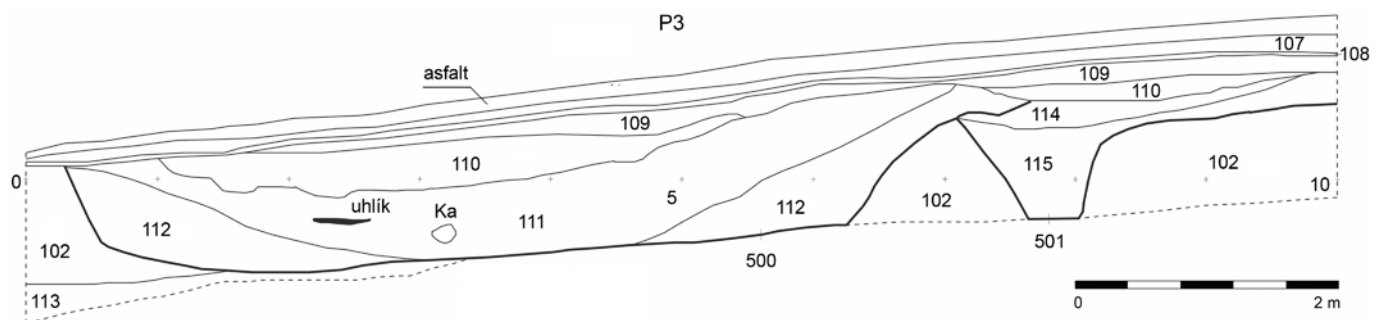
Literatura

- Knies, J. 1892: Předhistorické nálezy bořitovské. *Časopis Vlasteneckého spolku muzejního v Olomouci* IX, 8–16, 50–53, 96–97.
- Knies, J. 1902: *Vlastivěda moravská. Blanský okres*. Brno: Musejní spolek.
- Ondráček, J. 1974: Záchranový výzkum v Bořitově. *Přehled výzkumů* 1973, 118.
- Procházka, R. 1984: Pozdně hradištní keramika v některých moravských regionech. *Archeologické rozhledy* XXXVI(4), 430–442.
- Procházka, R., Štof, A. 1983: Příspěvek k osídlení Bořitova a Černé Hory na Blanensku. *Vlastivědný věstník moravský* XXXV(1), 46–58.

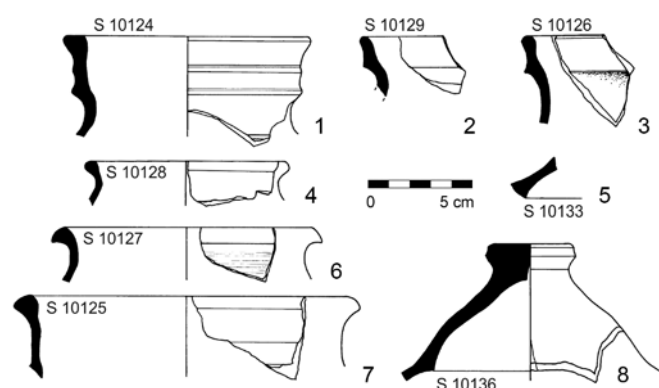
Obr. 7. Bořitov, „Farský kopec“. Nálezy z výkopu pro kabelové vedení. 1–4 – výkop 1, K104–105, hl. 100–120 cm; 5 – výkop 2, K102, hl. 55 cm; 6–13 – výkop 2, K104, hl. 75–100 cm; 14–36 – výkop 2, sběr z výkopků. Kresba M. Sklenovská, M. Novák.

Fig. 7. Bořitov, „Farský kopec“. 1–4 – Test pit 1, K104–105, depth 100–120 cm; 5 – test pit 2, K102, depth 55 cm; 6–13 – test pit 2, K104, depth 75–100 cm; 14–36 – test pit 2, surface collection. Drawing by M. Sklenovská, M. Novák.

Obr. 8. Bořitov, „Farský kopec“. Výkop podél márnice na hřbitově, objekty 500 a 501, JZ profil P3. Kresba M. Novák.

Fig. 8. Bořitov, „Farský kopec“. Excavation alongside the morgue in the cemetery, features No. 500 and 501, SW section P3. Drawing by M. Novák.

Obr. 9. Bořitov, „Farský kopec“. Vrcholně středověká keramika z příkopovitého objektu 500. Kresba M. Novák.

Fig. 9. Bořitov, “Farský kopec”. High medieval pottery from ditch No. 500. Drawing by M. Novák.

Straňáková, D. 2009: *Mladohradištní sídliště v Bořitově v kontextu raně středověkého osídlení Boskovické brázdy*. Rkp. bakalářské diplomové práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav archeologie a muzeologie. Uloženo: Ústřední knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Dostupné také z: <https://is.muni.cz/th/grx4i/>.

Summary

During an excavation for laying cables, a cultural layer with numerous osteological and ceramic finds dated from the late 12th to the early 14th centuries (Fig. 6) was found on the western edge of a hillock called “Farský kopec” in the cadastral area of Bořitov (Blansko District).

Inhumation graves in superposition, probably from the medieval or modern age, were discovered during the reconstruction of a gas pipeline on the northern edge of “Farský kopec” in Bořitov (Blansko District). A ditch-like feature with pottery from the late 14th and the first half of the 15th centuries was identified under the southwest front of the present-day morgue building (Fig. 7).

Marek Novák, Jiří Kala

Boskovice (okr. Blansko)

Ul. Sušilova, parc. č. 112/1, 1228/6, 1228/7, 1231/2, 1232/3, 1242/2.

Novověk. Vesnice/městečko. Vertikální řez. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -590745.29, -1129028.56; -590737.44, -1129010.03; -590668.46, -1129041.02; -590639.97, -1129006.07

Ve druhé polovině roku 2020 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchraný archeologický výzkum na výše uvedených pozemcích východně historického jádra města v souvislosti s výstavbou nového teplovodního potrubí (viz oddíl Doba železná). Několik zahloubených objektů porušených liniovým výkopem bylo možné na základě získaného materiálu datovat do novověku. Pravděpodobně mají spojitost s původním hospodářským dvorem či zbořenou domovní zástavbou, jejíž destrukce byly sledovány po obou stranách dotčeného úseku ulice Sušilova.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A rescue excavation in Sušilova Street in Boskovice (Blansko District) revealed several features disturbed by a line trench dated to the Modern Period and probably linked to the original farmyard or the demolished houses.

Michal Přichystal

Braňšovice (okr. Brno-venkov)

Intravilán obce, parc. č. 108.

Novověk. Vesnice/městečko. Vertikální řez. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 48.9635394N, 16.4312775E

Archeologický výzkum probíhal na parcele č. 108, kde stávala usedlost, nyní srovnaná se zemí. Při výkopech pro základové pasy byly dokumentovány četné zahloubené objekty související jak se základy nedávno zbouraného domu, tak i s jeho dřívějšími fázemi datovanými dle předběžného určení rámcově do novověku. Zachycen byl také klenutý sklep vyhloubený do spraše a dalších několik jam souvisejících s hospodářským zázemím stavení.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Remnants of Modern Period houses were documented during a rescue excavation in plot No. 108 in the Braňšovice cadastral area (Brno-Country District).

Ivan Čížmář

Braňšovice (okr. Brno-venkov)

Jihozápadní část obce.

Novověk. Vesnice/městečko. Vertikální řez. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 48.9606178N, 16.4264789E

V průběhu záchraného archeologického výzkumu prováděného při rekonstrukci vodovodu na mírném návrší v jihozápadní části obce byly výkopem porušeny také četné objekty a další situace související s novověkým osídlením obce. Situace běžné pro zázemí hospodářských stavení byly dokumentovány v prostoru dnešních ulic, a ukazují tak na původní odlišnou strukturu zástavby obce.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Modern Period contexts documenting a different structure of the earlier built-up area were documented during a water pipeline reconstruction in the southwest of Braňšovice (Brno-Country District).

Ivan Čížmář